

II науково-практичний круглий стіл

Сучасні виклики для міграційної політики: правові, освітні та історичні аспекти

Co-funded by the
European Union

Суми 2024

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**СУЧАСНІ ВИКЛИКИ
ДЛЯ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ:
ПРАВОВІ, ОСВІТНІ ТА ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ**

**МАТЕРІАЛИ
ІІ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО КРУГЛОГО СТОЛУ
(СУМИ, 21 ЧЕРВНЯ 2024 РОКУ)**

**СУМИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
2024**

УДК 341-044.247:37.013

С 91

Редакційна колегія:

В. М. Завгородня, кандидат юридичних наук, доцент;

А. М. Куліш, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист

України;

А. В. Гончаренко, кандидат історичних наук, доцент;

М. В. Плотнікова, кандидат юридичних наук, доцент

А. С. Славко, кандидат юридичних наук, доцент;

А. Л. Чернявський, кандидат юридичних наук, доцент;

О. А. Швагер, кандидат юридичних наук

Видання рекомендоване до друку рішенням вченої ради
Навчально-наукового інституту права СумДУ
(протокол № 7 від 21 червня 2024 року)

С 91	Сучасні виклики для міграційної політики: правові, освітні та історичні аспекти : матеріали II науково-практичного круглого столу, Суми, 21 червня 2024 р. / ред. колегія: В. М. Завгородня, А. М. Куліш та ін. – Суми : Сумський державний університет, 2024. – 73 с.
------	--

До збірника ввійшли наукові статті та повідомлення викладачів, студентів, учених та аспірантів ЗВО і наукових установ, викладачів закладів вищої та фахової передвищої освіти, вчителів шкіл, виголошені під час проведення II науково-практичного круглого столу «Сучасні виклики для міграційної політики: правові, освітні та історичні аспекти», присвяченого актуальним питанням європейської міграційної політики, історії та права і проведеного в межах реалізації освітнього проєкту «101098859-EU4Migration-ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH-UA-IBA / ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH «Міграційна політика та право ЄС у контексті цілей сталого розвитку» напрому «Жан Моне» програми Еразмус+».

Позиція організаційного комітету не завжди збігається з міркуваннями, висловленими учасниками. В збірнику збережено авторські орфографію, пунктуацію та стилістику. Відповідають за достовірність даних та дотримання принципів академічної доброчесності учасники науково-практичного круглого столу.

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

© Сумський державний університет, 2024

ЗМІСТ

<i>Большакова О., Закаленко О. ПОЗОВ ТА ПРОЦЕСУАЛЬНА ФОРМА У АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ ЯК ГАРАНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОТРИМАННЯ ПРАВ, СВОБОД ТА ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ В МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ.....</i>	<i>5</i>
<i>Гірна Н. ВОЄННА МІГРАЦІЯ З УКРАЇНИ У 1944 - 1947 І 2022 - 2024 РОКАХ: ІСТОРИЧНІ ПАРАЛЕЛІ.....</i>	<i>8</i>
<i>Голоха А. ПРИНЦИПИ СВОБОДИ ПЕРЕСУВАННЯ ТА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ.....</i>	<i>11</i>
<i>Гончаренко А. МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ПІД ЧАС «КРИЗИ БІЖЕНЦІВ» 2015–2017 РР. ....</i>	<i>13</i>
<i>Дегтярьов С. УКРАЇНЦІ – УЧАСНИКИ НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ 1917-1921 РОКИ В ІНОЗЕМНИХ ТАБОРАХ ДЛЯ ІНТЕРНОВАНИХ.....</i>	<i>18</i>
<i>Жучков Т. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ДОСВІД ПОЛЬЩІ ТА ЛИТВИ.....</i>	<i>22</i>
<i>Іванов А. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІГРАЦІЇ У ЄВРОПІ.....</i>	<i>27</i>
<i>Касюра В., Шуть А. ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ПІД ЧАС МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ : ЄВРОПЕЙСЬКИЙ І СВІТОВИЙ ДОСВІД.....</i>	<i>29</i>
<i>Люлька В. ОКРЕМІ АСПЕКТИ АДАПТАЦІЇ АФГАНСЬКИХ МІГРАНТІВ ДО ЖИТТЯ В УКРАЇНІ (1991-2022 РР.).....</i>	<i>32</i>
<i>Мартинов А. МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: МІЖ ІДЕАЛІЗМОМ І ПОЛІТИЧНИМ РЕАЛІЗМОМ.....</i>	<i>35</i>
<i>Плотнікова М. ДІЯЛЬНІСТЬ РАДИ ЄВРОПИ У СФЕРІ ІНТЕГРАЦІЇ МІГРАНТІВ.....</i>	<i>38</i>
<i>Політова А. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРОТИДІЇ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНИМ НАСИЛЬСТВОМ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ (ВОЄННОГО СТАНУ) ЩОДО ВИМУШЕНИХ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ З УКРАЇНИ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ ЗА КОРДОНОМ.....</i>	<i>43</i>
<i>Пристайко В. МІГРАЦІЙНА КРИЗА В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ: НАСЛІДКИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ.....</i>	<i>47</i>
<i>Пустовіт І., Шуть А. ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ І МОЛОДІ В СИСТЕМУ ОСВІТИ ІСПАНІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ .....</i>	<i>49</i>
<i>Рашавець Є., Шаповал В. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІГРАЦІЇ У ЄВРОПІ : ІСТОРИЧНИЙ ТА ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТИ.....</i>	<i>53</i>
<i>Слободяник Т. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД У СФЕРІ ВИЗНАННЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ БЕЗВІСНО ВІДСУТНЬОЮ ЧИ ОГОЛОШЕННЯ ЇЇ ПОМЕРЛОЮ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ .....</i>	<i>56</i>

<i>Сосіна К. АНАЛІЗ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....</i>	<i>58</i>
<i>Тодоров І. ЦІННІСНИЙ ВИМІР НОВІТНЬОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ В ФРН.....</i>	<i>61</i>
<i>Філоненко І. ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У СФЕРІ МІГРАЦІЇ.....</i>	<i>63</i>
<i>Чернявський А. ВПЛИВ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ХАРТІЇ НА СУДОВУ ПРАКТИКУ У СПРАВАХ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ.....</i>	<i>66</i>
<i>Швагер О. МІГРАЦІЙНІ ПИТАННЯ В БЕЗПЕКОВІЙ ПОЛІТИЦІ ЄС.....</i>	<i>69</i>

ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ПІД ЧАС МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ : ЄВРОПЕЙСЬКИЙ І СВІТОВИЙ ДОСВІД

Володимир Касюра

*студент другого року навчання ОС Бакалавр
кафедри фундаментальних і галузевих юридичних наук
Кременчуцький національний університет імені Михайла
Остроградського*

Анастасія Шуть

*викладач кафедри фундаментальних і галузевих юридичних наук
Кременчуцький національний університет імені Михайла
Остроградського*

Проблеми міжнародної міграції зачіпають практично всі країни. За кількістю мігрантів, за даними ООН, у 2019 році ЄС займав перше місце в світі ~ 82 млн. чол. В даний час населення Африки досягло 1,360 млрд. осіб, і, згідно з американським урядовим агентству USAID, щороку воно збільшуються на 24 млн. Якщо ці темпи будуть збережені, то до 2050 року населення Африки подвоїться. Протягом наступних 40 років 97% приросту населення Землі буде сконцентровано переважно в Азії, Африці, Латинській Америці і Карибському басейні. Очікується, що до 2050 року населення Азії збільшиться на 1,5 млрд чоловік, а Індія перевершить за чисельністю Китай. Сьогодні в світі проживає понад 7,5 млрд. людей і тільки 9,8% з них живуть в Європі. Населення Європи відчуває демографічний дисбаланс, і для того, щоб підтримувати високий рівень конкурентоспроможності, ЄС повинен подбати про врегулювання цієї проблеми [1, с. 76].

Є безліч причин, за якими ЄС не встигне досягти необхідного рівня народжуваності в найближчому майбутньому. Безумовно, потік мігрантів може допомогти Європі впоратися з внутрішнім демографічним дисбалансом. Крім того, мігранти є якісним трудовим ресурсом і сприяють підвищенню продуктивності праці в приймаючих країнах. Центр міграційної політики (Migration Policy Center), основним завданням якого є проведення глобальних досліджень в області міграції для задоволення

потреб в сфері управління міграцією на європейському рівні, відзначає, що формування єдиної політики з питань міграції та інтеграції залишиться пріоритетом в загальній політиці ЄС протягом десятиліть. Експерти посилаються на наступні основні причини масової міграції та збільшення потоків біженців: війни, соціально-економічні кризи та переслідування особи, порушення політичної волі та інших прав людини [4, с. 76]. Ці причини мають глобальний характер, тому всі регіональні структури і суб'єкти, які борються з міграційною кризою, повинні координувати свої дії з ООН та іншими міжнародними організаціями [3, с. 18].

Зростаюча нестабільність на Близькому Сході веде до збільшення числа людей, що намагаються досягти і знайти собі більш спокійне місце проживання. Якраз країни Європейського Союзу мають у своєму розпорядженні всі необхідні умови для захисту прав людини. Щороку тисячі нелегальних іммігрантів, в основному з Центральної Африки і Південної Азії, досягають узбережжя Північної Африки в спробі перебраться в Європу. Найбільш частими країнами, що знаходяться в центрі уваги нелегальних іммігрантів, є Італія, Іспанія, Португалія, Греція і Болгарія. Європейський Союз активізував свої зусилля зі створення ефективною, гуманною і безпечною міграційною політики. Рада ЄС відіграє важливу роль в цих зусиллях, визначаючи стратегічні пріоритети. На основі цих пріоритетів Рада ЄС встановлює певні керівні принципи для дій і передбачає мандати на переговорах з третіми країнами. Крім того, Рада приймає законодавчі акти і викладає конкретні програми. В останні місяці Рада ЄС працювала над прийняттям рішення в декількох сферах. У міграційну політику ЄС входять наступні напрямки: робота з країнами походження і транзиту; зміцнення зовнішніх кордонів ЄС; управління міграційними потоками та обмеження незаконної контрабанди; реформа Спільної європейської системи притулку; надання можливостей для легальної міграції; інтеграція для громадян третіх країн [2, с. 16].

За словами старшого наукового співробітника Європейського центру Карнегі П'єра Вімона, міграційна проблема, з якою зіткнувся ЄС на початку 2015 року, була несподіваною. Люди, що приїжджали, в основному з африканських країн, порівнювались з хвилею мігрантів із Західної Африки до Іспанії, яка спостерігалася в 2000 році. Це хвиля утворилася в основному із-за економічних причин. У своїй статті «Міграція в Європі: подолання кризи через солідарність» П'єр Вімон зазначає, що біженці в основному є людьми, які рятувалися від громадянської війни на Близькому Сході і у Афганістані, сирійцями та іракцями, які рятувалися від затяжних військових конфліктів і наростаючого насильства».

Дослідники з Центру міграційної політики відзначають, що мігранти несуть як надію, так і занепокоєння в контексті серйозних соціальних і суспільних питань, таких як прогрес, соціальне забезпечення, безпеку і права людини. Вважається, що міграція приносить чистий прибуток світовій економіці. За допомогою грошових переказів мігранти підвищують

свій життєвий рівень, а їх включення в ряди трудових ресурсів в країнах проживання збільшує продуктивність праці. Хоча іноді виникають побоювання, що мігранти сприяють зниженню багатства в країнах. Більшість європейських лідерів вважають, що світ стає небезпечним. Неконтрольовані і некеровані процеси міграції призводять до безлічі критичних загроз. Наприклад, в Лівії незаконний трафік людей став звичайною справою. Кримінальні структури, які займаються цим, заробляють мільярди. Є підозри, що міжнародні терористичні організації цим користуються. Багато фактів стверджують, що радикальні ісламісти використовують міграційні канали для проникнення бойовиків до приймаючих мігрантів країни. Випадки порушення верховенства закону в громадських місцях з боку біженців викликають загострення відносин серед громадян, що призводить до протестів місцевого населення. Кризові ситуації, викликані неконтрольованою міграцією, також впливають на внутрішньополітичну ситуацію в Європі - число противників мігрантів різко зростає, а авторитет і влада нинішніх урядів падає. Це вміло використовується національно-популістськими рухами в ряді країн ЄС для зміцнення своїх позицій, що загрожує європейській кооперації [5, с. 25].

Основні проблеми міграції пов'язані перш за все з гуманітарними питаннями, які необхідно вирішувати в більш глобальній перспективі. Основні причини масової міграції та збільшення потоків біженців, як і раніше актуальні. Громадянські війни на Близькому Сході не припиняються. У країнах Африки, і деяких країнах Азії, соціально-економічні кризи досі тривають. В результаті посилення авторитаризму на пострадянському просторі почастишали випадки переслідування, супроводжувані порушеннями політичних свобод та іншими правами людини [6, с. 6].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дмитрук Б. П. Світові міграційні процеси: мотивація, види й наслідки для країн виїзду та приймаючих країною. *Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту*. 2016. № 1. С. 18 – 27.

2. Касьянова М. М. Новий підхід до проблеми класифікації міграційних процесів. *Вісник Маріупольського державного університету*. Серія : Історія. Політологія. 2016. Вип. 15. С. 233 – 242.

3. Рябченко Е. В. Етапи розвитку загальної міграційної політики Європейського Союзу щодо країн третього світу на початку ХХІ сторіччя. *Вісник Маріупольського державного університету*. Серія : Історія. Політологія. Збірник наукових праць / Гол. ред. К. В. Балабанов. Маріуполь : МДУ, 2014. Випуск 10. С. 81-90

4. Білошицький С. В. Міграційні процеси у провідних країнах ЄС: соціокультурні трансформації та політичні наслідки. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса*. 2014. Вип. 4-5. С. 328 – 340. конф. Новосибірск: СибАК, 2015. 216 с.

5. Каганець М. Міграція у ЄС: складне рішення? / М. Каханець, К. Ф. Циммерман / Європейська комісія. Генеральне управління з економічних та фінансових питань // Економічний документ 363. - 2009. - 56 с.

6. Scipioni M. Failing forward in EU migration policy? EU integration after the 2015 asylum and migration crisis. *Journal of European Public Policy*. 2018. Volume 25. P. 1357—1375